

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ Κ. Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΣΤΗ ΜΠΟΥΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ



ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ κοντοζύγωνε επιβλητική και ήρεμη προς τὸ βορρὸν μας πού ἔφερον στρατιώτες, ἀξίωματικούς, λίγους πολιτες καὶ τὸ ταχυδρομεῖο τοῦ Βορείου Μετώπου στὰ Μουδανιά.

Πάνω στὸ κατὰστρομα ἡ ἀνοιξὶς εἶχεν ἀπλόθη μαλακὴ καὶ γλυκεῖα. Ἡ πρῶτες μαρτιανικὲς πνοὲς ἔφερναν ἀπὸ τὴν στεριά καὶ ἔχυναν στὸ κατὰστρομα ὅλο τὸ μεθῶσι καὶ τὸν ἱλιγγό τῆς γενεσιουργικῆς ἀνησυχίας τῆς.

Ὁ Θέμις Καλλίνης δὲν ἐχόρταινε, στηριγμένος ἀπὸ κορὰκι τῆς πλώρης, τὸ θέαμα τῆς μικρασιατικῆς γῆς. Γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἀντίκρυζε, καὶ ἀκούε μὲ προσοχὴ τὶς ὀμιλίες πού κάναμε γι' αὐτὴ μαζεμένοι πλάι του.

Ἦτο μιὰ ἀτέλειωτη σειρά ὀμιλίες γιὰ τὶς τελευταῖες μάχες καὶ γιὰ τοὺς κουραμπιέδες πού ἔμναν στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν Σμύρνη, ἐνῶ ἔμεινε στὴ γοιμημὴ οὕτε ἀδεῖα δὲν ἔπαιρναμε γιὰ λίγες μέρες νὰ ἰδοῦμε τὰ σπῖτια μας. Ἄν δὲν ἦσαν καὶ ἡ ἀδικίες αὐτές, ἐμονολόγησεν ὁ Θέμις, θάγαμε τώρα τελειώτῃ μὲ τὸν Κεμάλ, καὶ δὲν θὰ μᾶς κουβαλοῦσαν καὶ ἐμᾶς ἐδῶ, δυὸ μὴνῶν κληρωτούς.

Νὰ ὑπηρετήσετε συναδέλφε, νὰ ὑπηρετήσετε, εἶπεν ἕνας δεκανέας μὲ ξαρομένα τὰ ρούχα, ἀδύνατος καὶ κίτρινος, πού ἔφαινετο πὼς μόλις εἶχε βγεῖ ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο. Δὲν μπορούμε νὰ πολεμοῦμε ἐμεῖς ὅλο οἱ ἴδιοι, ὅλο οἱ χωριάτες... Ἐμένα πού μὲ βλέπετε τραυματιστῆκα τὸν Δεκέμβρη, ἔξω στὴν Κουβαλίτσα, τὴν ἔφαγα διαμπερῆ στὸ μηρὶ! Τώρα πρὶν νὰ κλείσῃ ἀκόμη ἡ πληγὴ μου μὲ στέλνουν πάλι πίσω στὸ μέτωπο.

Ἐνας κούτης ἀπὸ τὸ πλῆρωμα τοῦ βαποριοῦ πού ἤρθε στὴν πλώρη νὰ μαζέψῃ κάτι σχοινιά, ἐστάθηκε κι' ἀνακατεύθηκε κι' αὐτὸς στὴ συζήτησι.

Ὅταν περνοῦμε, εἶπε, ἀπὸ αὐτὰ τὰ νερά, θυμωθῆμα, χωρὶς νὰ θέλω τὸν πόλεμο τοῦ 1912 Τὸ φόβο πού εἶχαν οἱ Τουρκαλάδες μόλις ἔβλεπαν τὸν Ἀβέρωφ!

Χρόνια ἐξείκα μιὰ φορὰ! Ἐκανε ὁ δεκανέας. Τότε ἔδειναν τοὺς σκύλους μὲ τὰ λουκάνικα! τὴν ἄ Τούρκος ἐξύπληνε...

Ἀρ βαρέουσι, εἶπε ὁ ναύτης, πού ἀπαντοῖσας περισσότερο στίς σήμερις του, παρὶ σὸν δεκανέα. Νά, ἐδῶ ἴσα εἶνε ὁ κάβος τοῦ Μπαμπά. Σ' ὅλο τὸ βάθος τῆς ξηρᾶς εἶνε οἱ πύ ἀναταξιοὶ Τοῦπο, ὅλο Τσιέτες. Ἀνάκθην αὐτὸ τὸ μέρος: ἦταν ἄγρια καὶ φανατικό, φόβος καὶ τρόμος τῶν χριστιανῶν... Ἀπὸ τὸν Μπαμπά ὡς τὰ Δαρδανέλλια, ὡς τὴν Μπίγια καὶ Καρσίμγια πού τᾶχουν εἰ Ἐγγλέζοι, καὶ κάτω ὡς τὸ Αἶβαλι, τὸ μέρος εἶνε γερμὰτο Τσιέτες. Στὸ περασμένο ταξεῖδι ἐμάθαμε πὼς οἱ Τσιέτες ἐσκότωσαν δέκα δικούς μας χωροφύλακας, ἔξω ἀπὸ τὸ Αἶβαλι τοὺς ἦραμε γδαρμένους καὶ πριονισμένους. Τέτοια ὄμας γίνονται τακτικά.

Ὁ Θέμις Καλλίνης αἰσθάνθηκε κάτι σάν κρύο νὰ περνᾷ ἀπὸ τὴ ράχη του. Ἦταν τὸ οἶγος τῆς φρίκης; πού τοῦ ἤρθε στὰ τελευταῖα λόγια τοῦ ναυτή.

Καὶ πὼς δὲ γράφουν στὴν Ἀθήνα ἡ ἡμερησίως τίποτα γι' αὐτὰ τὰ κακουχήματα; ρώτησε.

Ἐίχαμε ὄρεξη νὰ γελᾶσομε, νὰ σκάσομε στὰ γέλια γιὰ τὴ ἀπέλεια τοῦ νέου κληρωτοῦ.

Τοὺς ἀρῖνουν τὰ κόμματα; ἔκανε ὁ ναύτης. Ἐξῆνας καὶ τὴν λογομορία; εἶπεν ὁ δεκανέας. Αὐτὴ δὲν ἀρῖνει νὰ περᾶσῃ οὔτε τὸ κατόρθωμα οὔτε ἡ συμφορὰ.

Τὸ βαπορὶ μας εἶχε φθάσει στὸ μεταξὺ πὸ πολύ πρὸς τὸν κάβο τοῦ Μπαμπά. Στὸ φρούδι τοῦ κάβου ἔφαινετο καθαρό, σάν πλυμένο, ἕνα χωριό. Οἱ μιναρῆδες ἀνέβαιναν ἀπειλητικοὶ καὶ αὐθάδεις πρὸς τὸν οὐρανό. Ἦτο παρᾶξενο ἀληθινὰ πὼς οἱ μύτες τους δὲν ἦσαν βαμμένες κόκκινες, μόνον εἶχαν αὐτὸ τὸ σταχὶ καὶ τόσο ἀθῶο χρομί. Ὅμως μᾶς εἶπασε σεβασμός καὶ φόβος γιὰ τὴν ἐπιβολὴ καὶ τὴν ὑπερηφάνεια τῆς θρησκείας αὐτῆς πού ἡ διδασκαλίᾳ τῆς δὲν ἦταν τίποτα ἄλλο ἀπ' ἕνα ποτάμι αἵμα.

Μέσα καὶ τριγύρω στὸ χωριὸ ἡ βλάστησι τῶν δέντρων βαθεῖα καὶ ἐντονος ἔσφριγγε τὰ σπῖτια καὶ τὰ τῆμας, σάν νὰ ἤθελε νὰ τὰ πνίξῃ μὲ τὴ δύναμὴ τῆς νὰ μὴν τὰ ἀφίση νὰ πᾶρουν ἀνασασμό. Ἡ πλανόγιος αὐτῆ τῆς βλαστῆσεως, ἡ ὀργανιστικὴ ἐμφάνισις τῆς γῆς, μᾶς ἔκανε νὰ σεβασθοῦμε πὸ πολύ ἀκόμη τοὺς μιναρῆδες πού ἀνέβαιναν μέσα ἀπὸ τὰ σπῖτια καὶ ἀπὸ τὰ κυπαρίσια Δίπλα μας ὁ νέος φανταρὸς ἔμνευ σάν βοῦφορ.

Αὐτῆ, τοῦ εἶπα, εἶνε ἡ Μικρὰ Ἀσία πού ἐπνίξε στὸ αἶμα τὸσοὺς λαούς.

— Ποῦς ἔξοι πόνους θὰ πνίξῃ ἀκόμη! ἀπάντησε τὸ καίμενο τὸ παιδί. Τῶς φάινεται ἡ δύναμις αὐτῆς τῆς γῆς νὰ βιάζεται νὰ καταστρέφῃ γιὰ νὰ φτιάξῃ ὅλο καὶ νέους λαούς...

Ὅσο ἐπλησιάζαμε πρὸς τὴν ἀκτὴ τοῦ Μπαμπά, τόσο ἡ ὕψηλὴ καὶ βουνωδὴς ἀκτὴ, ἡ μαῖρη ἀπὸ τὴ βλάστησι τῶν δένδρων καὶ ἀσπρη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν μιναρῆδων, μᾶς μεγάλωνε τὴν ἰδέα τοῦ μυστηρίου καὶ τοῦ φόβου. Ἀριστερὰ τὰ βουνὰ τῆς Μυτιλήνης ἐγαμῆλωναν καὶ ἐδίπλωναν καὶ ἐμαζεύοντο στὸ μάκρμα μᾶς, καὶ ἀπάνω δεξιὰ στὴν πλώρη μᾶς ἡ Τένεδος κερμπούραστῃ πρὸς τὴν μικρασιατικὴ ἀκτὴ μᾶς ἔκαλοῦσε. Καὶ τὰ Δαρδανέλλια πού ἦσαν σάν ἕνα κλειστὸ στρεῖδι, ἄρχισαν τώρα νὰ φάινονται πὸ ἀνοιχτά. Ἐχώριζε πᾶν τὸ γαλαζόλευκο γλωσσίδι τῆς θάλασσας πού ἐγλύφε τις δυὸ ὄχθες τῆς στεριάς. Ὁ ναύτης πάλι τώρα ἐκωραχοῦσε μὲ τὰ λόγια του. Ἦταν Ὑδαίος καὶ ἤξευρε καὶ λίγη ἱστορία σύγχρονη καὶ παλαιά. Ἐμπᾶρδους ὄμας τὰ γεγονότα, τὸς τόπους καὶ τοὺς χρόνους κατὰ τὸν πὸ παρᾶξενο τρόπο, πράγμα πού ἔκανε τοὺς πύ πολλοὺς φανταρὸς νὰ τὸν ἀκούει μὲ πὸ μεγάλο ἀκόμη θαυμασμό. Κι' αὐτὸς ἔξαομμένος μὲ τὴν κουλῶρα τὸ σχοινὶ κάτω ἀπὸ τὴ μασχάλῃ εἶπε, ὅλο εἶπε:

— Αὐτὸ τὸ κανάλι τὸ ἔχω περᾶσει κᾶν καὶ κᾶν φορές. Χωρίζε τὴν Ἀσία ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, τοὺς Εὐρωπαίους ἀπὸ τοὺς Ἀσιανοὺς

Ἀπὸ αὐτὴ τὴ μπουκα βγήκαν οἱ περισσότεροι πόλεμοι τοῦ κόσμου. Πότε οἱ Ἀσιανοὶ κατέβριναν κι' ἐπλημμύριζαν τὴν Εὐρώπη, πότε οἱ Εὐρωπαῖοι ἀπὸ τὴν ἴδια μπουκα ἐγέμιζαν τὴν Ἀσία... Ἐίνα καὶ ἕνα παλιὸ παραμῦθι πού λέει πὼς ἦταν αὐτοῦ δυὸ μεγάλες πέτρες. Ἀνοιγαν καὶ κλείνανε καὶ κανένας δὲν μπορούσε νὰ τις περᾶσῃ. Μόνον ἕνα περιστέρι τὴν ἐπέρρασε καὶ ἕνα ἑλληνικὸ καρᾶβι, ἐκείνη τὴν ἐποχῆ.

Γὰ δυὸ πρώτα δόντια τῶν Στενῶν, τὸ φρούδι τοῦ Σεντυλ Μπάχε δεξιὰ στὴν Εὐρώπη καὶ τὸ φρούδι τοῦ Κοῦμ-Καλέ, ἀριστερὰ στὴν Ἀσία, κατεστραμμένα, μᾶς ἔδειχναν τοὺς ἀχρηστοὺς πύ ὄγκους του. Σπασμένα τὰ κανόνια τους καὶ γαλασμένα τὰ ὄχυράματα. Ἐνα καρᾶβι ἀναποδογυρισμένο, ἕνα γαλλικὸ φουρτζετό, ἦταν κι' αὐτὸ ριγμένο στὴν ἀκρη, σάν τεραστίο ἀκέλεθρο κάποιου πράγματος

πού ἦταν ἄλλοτε Ἴωντανό.

Μέσα στὸ βάθος τῆς μᾶς καὶ τῆς ἄλλης στεριάς καμμιὰ ἀνθρώπινη ζωὴ δὲν πρέπει νὰ ὑπῆρχε. Κι' αὐτὰ τὰ μέρη ἦσαν ἄλλοτε γεμάτα ἀπὸ Ἴωντανούς. Ἐβλῆτα τὰ ἐρείπια ἐμπρὸς μου γεμάτα ἡμερία καὶ φρόνησι... Μιὰ παθητικὴ ἡμερία καὶ φρόνησι πού ἔχει ἕνας νεκρός. Μὰ πὸ πολύ μὲ σταμάτησαν ἡ ὄχρη ἡμερία δίπλα μου τοῦ νέου κληρωτοῦ. Ἐίχε τὴν ἴδιαν ἡμερία τῶν νεκρῶν φρουρῶν πού ὅλο ἔφθαναν ἐμπρὸς μᾶς. Στὸ πρόσωπό του ἀπὸ τώρα ἐπροφίτησε τὸν μελλοθάνατο, τὸν ἀνθρώπο πού δὲν θὰ ἐπερνοῖσε πῶς ἀπὸ τὴν θάλασσα αὐτῆ.

Τὸ ἴδιο ὄμας πρέπει νὰ εἶχαμε γίνε ὅλο τριγύρω, σάν τὸ βαπορὶ ἄρχισε νὰ μπαῖνι πᾶν στὸ στόμα τῶν Στενῶν κανένας δὲν μολοῦσεν αὐτὴ τὴν ὄρα. Καὶ κανένας δὲν μού εἶπε ἂν καὶ στὸ δικό μου πρόσωπο ὁ θάνατος δὲν εἶχε ἀπλόσει τὴν κίτρινη ὄχραδα τοῦ πού πολύ ἀπὸ οἱ τὴν εἶχε ἀπλόσει στὸ πρόσωπο τοῦ νέου κληρωτοῦ... Κώστας Φαλταῖτς

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΚΑΙ ΠΑΝΤῶ ΚΑΙ ΘΑΙΒΟΥΜΑΙ...

Τὸ Ἰέρμοντωφ

Καὶ πλῆττω καὶ θλίβουμαι, καὶ δὲν βρίζεται κανεὶς νὰ μὸ δῶσῃ τὸ χερί του τὴ στιγμὴ τῆς ψυχικᾶς μου ἀθουμίας...

Πῶς!.. Τί ἀνώφελο κέρδος νὰ ποθῆς χωρὶς ἀπολαυή! Τὰ χρόνια φεύγουν, τὰ καλύτερα χρόνια καὶ τὰ μιλιά μᾶς ἀπὸρ' οὐν... Ν' ἀγαπάς... Μὰ ποῖόν; Καὶ γιὰ πόσο; Γιὰ λίγο καιρὸ, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο... Μὰ καὶ αἰώνια ν' ἀγαπάς... Ἐίνε ἀδύνατο!..

Κι' ἂν κιντᾶξῃς στὰ βάθη τοῦ εαυτοῦ σου δὲν θὰ δῆς οὔτε ἔλκος τοῦ παρελθόντος. Καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη εἶνε μέσα κεῖ χιμένες. Τί εἶνε ἀκόμα καὶ τὰ πάθη ἀφὸ ἀργὰ ἡ γρήγορα ἡ γλυκεῖα τους χάρη θὰ σβύσῃ, θὰ χιθῆ πρὸς σὲ μιὰ λέξη τῆς λογικῆς;

